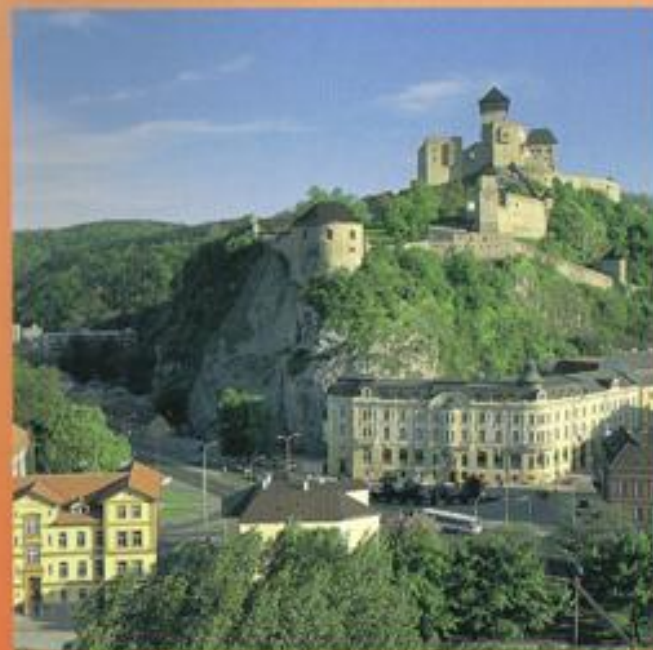

Info o Trenčíne

TRENČÍN

Slovensko - križovatka Európy

Slovenská
informačná
agentúra

TRENČIANSKY KRAJ

Podľa územnosprávneho usporiadania z roku 1996 bola Slovenská republika rozdelená na osem krajov: Bratislavský, Trnavský, Trenčiansky, Nitriansky, Žilinský, Banskobystrický, Košický a Prešovský.

Trenčiansky kraj má 608 990 obyvateľov.
Tvorí ho deväť okresov:

okres	počet obyvateľov
Trenčín	113 057
Bánovce nad Bebravou	38 695
Ilava	62 205
Myjava	30 018
Nové Mesto nad Váhom	64 563
Partizánske	48 469
Považská Bystrica	65 381
Prievidza	141 005
Púchov	45 597

ERB TRENČINA

Erbového mesta tvorí modré pole v štíte, na ktorom je zvláštne strieborný, niekedy biely, doľava hľadiaci baránok. Na zlatej, niekedy žltej, križom zakončenej žldke nesie štvrtinu červeno-bielu zástavu. Nad hlavou má na zlatej, niekedy žltej stuhe pripevnenú šestícipú hviezdu. Veľkonočného baránka v erbe prevzalo mesto pravdepodobne od rytierskej rehole johanitov, ktorí do Trenčína prišli približne okolo roku 1200.

TRENČÍN PERLA STREDNÉHO POVAŽIA

Podľa územnosprávneho usporiadania z roku 1996 sa Trenčín stal sídlom Trenčianskeho kraja, ktorý tvorí deväť okresov: Trenčín, Bánovce nad Bebravou, Ilava, Myjava, Nové Mesto nad Váhom, Partizánske, Považská Bystrica, Prievidza, Púchov.

Poloha: Územie mesta je z hľadiska geomorfologického členenia Slovenska súčasťou Západných Karpát, Rovinnú Trenčiansku kotlinu, ktorá sa skláňa k juhu pozdĺž toku rieky Váh, uzatvárajú na východe masív pohorí Považského Inovca a Strážovských vrchov, na západe masív Bielych Karpát a severný výbežok Malých Karpát.

Nadmorská výška: 204 - 262 m n. m.

Rozloha: 85,9 km²

Podnebie: Oblať sa nachádza v miernom klimatickom pásme s priemernou ročnou teplotou + 8,8 °C. Ročné zrážky sa pohybujú v priemere okolo 640 mm.

Čas: stredo európsky

Počet obyvateľov mesta: 58 769

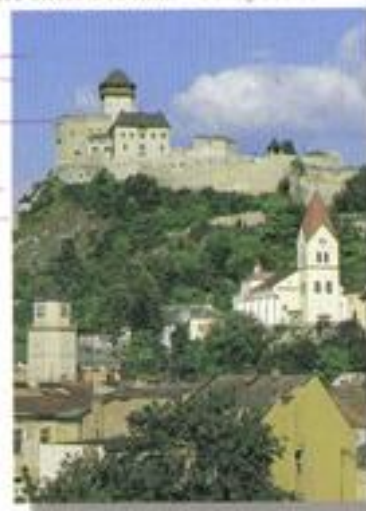
Počet obyvateľov kraja: 608 990

Do aglomerácie mesta patria katastrálne územia: Trenčín, Opatová, Kubrica, Istebník, Orschövy, Hanzlíková, Zlatovce, Záblatie, Trenčianske Biskupice, Kubra.

Partnerské mestá:

- Békéscsaba
- Casalecchio di Reno
- Zadar
- Cran-Gevrier
- Tarnow
- Uherské Hradiště
- Kragujevac
- Tilburg
- Gachnang

Charakteristická panoráma mesta, v popredí farský kostol Narodenia Panny Márie

Mesto je samostatným samosprávnym územným celkom Slovenskej republiky. Je právnickou osobou, ktorá v zmysle zákona hospodári s vlastným majetkom a vlastnými príjmami. Orgány mesta sú mestské zastupiteľstvo a primátor mesta. Mestské zastupiteľstvo si zriaďuje svoje orgány: mestskú radu, mestskú políciu, komisie.

Výkonným orgánom mestského zastupiteľstva a primátora mesta je mestský úrad.

Mesto je rozdelené na štyri mestské časti: Stred, Juh, Západ, Sever.

Krajské a okresné mesto Trenčín je sídlom orgánov štátu, ktoré pôsobia v jeho územnom obvode okresu a obvode kraja a Generálneho štábu Armády Slovenskej republiky.

HISTÓRIA

Vďaka geografickej a strategickému polohe v údolí rieky Váhu patril Trenčín odnepamäti k najvýznamnejším mestám na Slovensku. O osídlení trenčianskej lokality už v staršej dobe kamennej svedčia viaceré archeologické nálezy.

Keď Rimania začiatkom nášho letopočtu posunuli hranice impéria k Dunaju a vybudovali systém pevností - Limes Romanus, postupne zakladali opevnené tábory aj na sever od Dunaja. V Trenčíne je originálny doklad o prítomnosti rímskych legionárov na území Slovenska. Pamätný nápis na zvislej stene hradnej skaly pripomína víťazstvo cisára Marka Aurélia a jeho adoptovaného syna Commoda nad Kvádmi v roku 179 nášho letopočtu v Laugariciu.

Podľa latinského textu nápisu vtedy v Trenčíne bojovalo 855 vojakov II. légie pod vedením legáta Maximiána. Prevažná časť stredného Považia sa stala súčasťou Uhorska pravdepodobne okolo roku

1018. Trenčín bol najskôr sídlom pohraničného županstva, neskôr centrom trenčianskej kráľovskej a stavovskej župy.

V kronikách z 11. storočia sa spomína provincia Vag, zaberajúca širšie územie okolo Trenčína. Strediskom provincie bol pravdepodobne Tren-

čiansky hrad. Jeho najstaršia dodnes stojaca časť - kamenná veža, datovaná tiež do 11. storočia - súvisí z typologickej stránky s podunajskou oblasťou, kde sa vyskytujú takéto veže na švábskych, bavorských a rakúskych hradoch. Trenčín je z nich zeme-

pisne najbližší Hainburg vo východnej časti Rakúska neďaleko hraníc so Slovenskom. Začiatky mesta pod mohutným hradom možno hľadať v trhovej osade spomínanej už v roku 1111 na starej ceste od vážskeho brodu pod kopcom Brezina, nad ktorým sa na plošine v prudkom svahu dodnes vypína farský kostol. Súčasťou väčšieho sídliskového komplexu bol aj biskupský dvorec - Trenčianske Biskupce.

Dejiny hradu a osudy mesta boli v nasledujúcich storočiach veľmi úzko späté. Za Veľkomoravskej ríše patril Trenčín k Nitrianskemu kniežatstvu. Počas vpádu na územie Slovenska v roku 1241 spustošili mesto Tataři. K jeho novému rozkvetu došlo po roku 1275, keď sa hrad dostal do vlastníctva významného veľmoža Petra Čáka, a najmä koncom storočia, keď sa jeho syn Matúš Čák stal pánom takmer celého územia dnešného Slovenska.

V období stredoveku získal Trenčín rôzne výsady a práva. V roku 1324 boli obyvatelia oslobodení od platenia mýta. Kráľ Zigmund povýšil roku 1412 Trenčín na slobodné kráľovské mesto s rovnakými právmi, aké užívali obyvatelia Budína.

Mestu sa nevyhli mnohé katastrofy a často trpelo vojnami. V bojoch Ferdinanda Habsburského proti Jánovi Zápoľskému dobyl cisársky generál Katzianer v roku 1528 mesto i hrad. V polovici 17. storočia muselo mesto odolávať nájazdom Turkov. Ich najväčší výpad proti

Pohľad na mesto s vypínajúcim sa hradom z roku 1710

Trojčinný stĺp z roku 1712 dodnes pripomína hrozu moru

Rímsky nápis z roku 179 vyzvaný do hradnej skaly

*Legendou
o veľkej láske
je opreďovaná
hradná studňa*

ostal horný hrad opustený a pomaly sa rozpadával. Ani vojny či iné nešťastia nezahatili vývoj mesta. V druhej polovici 19. storočia sa Trenčín stal významným obchodným a priemyselným centrom stredného Považia. Vzniklo viacero podnikov, peňažných ústavov, dokončilo sa železničné spojenie so Žilinou. Práve stavba ďalšej železnice do Topoľčian a výstavba priemyselných štvrtí ovplyvnili urbanistický rozvoj historického jadra mesta koncom 19. a začiatkom 20. storočia. Zástavba vlastného gotického historického jadra však zostala v podstate nenarúšená.

V období trvania prvej Česko-slovenskej republiky (1918 - 1938) sa rozrástol predovšetkým **odevný a potravinársky priemysel**. Po skončení druhej svetovej vojny (1945), ktorej hrôzy sa nevyhli ani oblasti Trenčína, dochádza k významnej modernizácii hospodárskej základne mesta a v 60. rokoch začína sa formovať jedna z jeho významných aktivít - **výstavníctvo**.

VÝZNAMNÉ OSOBNOSTI MESTA

S mestom pod Trenčianskym hradom sú spätí mnohí významní slovenskí kultúrni a osvetoví činitelia, ktorí sa tu narodili, študovali či pôsobili, prípadne sú tu pochovaní.

Najstaršia história je spojená s menom **Matúša Čáka**, zvaného aj **Trenčiansky** (okolo r. 1260 až 1320). Tento uhorský feudál, oligarcha a politik sa koncom 13. storočia stal takmer neobmedzeným vládcom územia dnešného Slovenska. Vlastnil asi tridsať slovenských hradov. Na Trenčianskom hrade - stredisku svojho panstva - zriadil dvor na spôsob

Trenčína dňa 2. októbra 1663 obyvatelia odrazili.

Veľké utrpenie znamenali kurucké vojny v čase **kuruckej blokády** v rokoch 1704 - 1708. O dva roky neskôr postihol mesto **mor**, ktorému podľahlo takmer 1 600 obyvateľov. Po Vešeléniho sprisahaní v roku 1670 bolo dosadené do Trenčína nemecké vojsko, ktoré tu zostalo 112 rokov. V roku 1790 hrad aj s celým mestom vyhorel. Odvtedy

uhorského kráľovského dvora. **Matúš Čák** patrí k legendárnym postavám slovenskej historiografie i literatúry.

V trenčianskej oblasti pôsobilo viacero príslušníkov rodiny **Ludovíta Štúra** - politika, jazykovedca, filozofa, jednej z najvýznamnejších postáv slovenských dejín 19. storočia. V evanjelickej cirkevnej škole vyučoval jeho otec **Samuel Štúr**, na evanjelicom cintoríne je pochovaná jeho matka **Anna Štúrová**, rodená **Michalcová**. V Trenčíne sa narodil jeden z **Ludovítových bratov Karol** (1811 - 1851), evanjelický farár, literát a pedagóg. Najmladší brat **Janko Štúr** (1827 - 1905), publicista, aktívny účastník národnobrodeneckého hnutia rokov 1848 - 1849, je tiež pochovaný v Trenčíne.

Na evanjelickej cirkevnej škole pôsobil ako učiteľ aj **Ján Ríznér**, otec zakladateľa slovenskej národnej bibliografie **Ludovíta Vladimíra Ríznera** (1848 až 1913). V rokoch 1809 - 1812 tu študoval významný český historik **František Palacký**.

Na jezuitskom, neskôr piaristickom gymnáziu študoval **Samuel Timon**, zakladateľ kritickéj uhorskej historiografie, ako aj **Ján Baltazár Magin** (1681 až 1735), autor diela *Apologie* - jedného z prvých obranných spisov Slovákov proti maďarskému nacionalizmu.

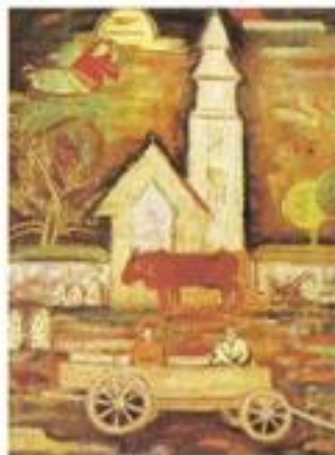
V Trenčíne študoval predstaviteľ barokovej literatúry **Daniel Krman** (1663 - 1740), evanjelický farár, autor cirkevnohistorických diel, memoárových a cestopisných prác, básnik, upravovateľ piesní, prekladateľ, vlastenec a horlivý zástanca práv protestantov.

Veľkú časť života spojil s Trenčínom aj piaristický provinciál **Jozef Branecský** (1882 - 1962). Jeho literárna tvorba s osvetovo-výchovnými prvkami sa tematicky viaže k mestu a okoliu. Dnes nesie jeho meno piaristické gymnázium.

K ďalším významným Trenčanom patrí **Karol Brančik** (1842 - 1915), lekár, prírodovedca

*S menom
ľudobného
skladateľa
Karola Pádivého
je spätý
tradičný festival
dychových ľudieb
Pádivého Trenčín*

*Olejomalba
Miloša Alexandra
Bazovského
(Prežlhaná jeseň,
olej, 1939)*

nesie trenčianska galéria.

Jedným z významných dejateľov mesta bol **Karol Pádívý** (1908 - 1965), priekopník pôvodnej slovenskej hudby pre dychové orchester, autor mnohých inštrumentácií známych skladieb, spoluzakladateľ viacerých hudobných festivalov. Na jeho počesť bol pomenovaný celoslovenský festival dychových hudieb Pádívého Trenčín.

K rodákovi európskeho významu zaraďujeme aj **Vojtecha Zamarovského** (1919), spisovateľa, ktorý sa vo svojich dielach o dávnej histórii usiluje o pútavú rekonštrukciu vedeckého bádania a odhaľuje aktuálny zmysel historických dejov. Jeho diela sú preložené do mnohých cudzích jazykov.

*Vstup
na Trenčiansky
hrad*

KULTÚRNE A HISTORICKÉ PAMIATKY

Knajväčším a najvýznamnejším hradným komplexom na Slovensku patrí **Trenčiansky hrad**. Areál hradu je národnou kultúrnou pamiatkou (od roku 1961).

Priamo na hradnom brale pod delovou baštou je vytesaný slávny rímsky nápis o víťazstve II. rímskej légie nad Kvádmi z roku 179 v osade Laugaritii: VICTORIAE AVGVSTORV(m) EXERCITVS QVI LAVGARICIONE SEDIT MIL

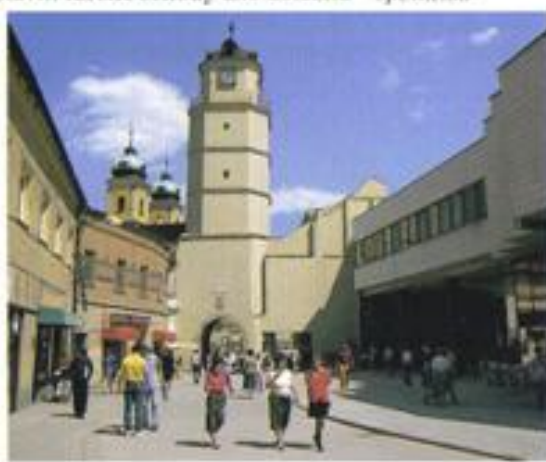
(ites) LEG (ionis) II DCCCLV (Maxim) IANVS LEG(atus) LEG (ionis) II AD (iutricis) CVR (avit) F (aciendem), čo v preklade znamená: Víťazstvu cisárov a vojska, ktoré v počte 855 vojakov II. légie táborilo v Laugariciu, dal zhotoviť Maximiánus, legát II. pomocnej légie.

Základy najstaršej predrománskej centrálnej stavby hradu sú dôkazom osídlenia územia v povetkomoravskom období. Staršie sídlo - zrejme dvorec - sa v 11. storočí mení na kráľovský strážny hrad. Najstaršia do dnešných dní stojaca časť hradu je veľká veža, zvaná Matúšova, z 11. storočia s opevnením. Do dnešnej stavebnej podoby ju prestavali za Matúša Čáka koncom 13. storočia. K veži prilieha súbor hradných gotických palácov: Matúšov, Ľudovítov a Barborin. Na nádvorí sú zvyšky románskej absidy. V dolnej časti hradu dominuje delová bašta, kaplnka a najmä povestná Studňa lásky, ku ktorej sa viaže legenda o láske Omara ku krásnej Fatime.

Na svahu **Marienberga** na Ulici Matúša Čáka, medzi mestom a hradom sa na mieste staršieho kostolika nachádza opevnená stavba **rímskokatolíckeho farského kostola Narodenia Panny Márie**. Z gotickej stavby spomínanej začiatkom 14. storočia sa zachovalo len polygonálne zakončené presbytérium. Po požiari v roku 1528 kostol prebudovali v renesančnom slohu a jeho trojlodie nanovo zaklenuli. V polovici 18. storočia umiestnili v ukončení bočných lodí pohrebne kaplnky Ilešháziovcov. Na nádvorí kostola je vzácny **gotický karner** z prvej polovice 15. storočia.

V roku 1568 postavili **farské schody** ako dôležitú obrannú komunikáciu spájajúcu stredoveké mesto s opevneným areálom farského kostola a s prístupovou cestou k hradu. Po požiari v 18. storočí sa schody stali verejnou komunikačnou spojnicou medzi mestom, hradom a neskôr lesoparkom. V ro-

*Dobruša
zachovaná
Dolná brána
bola súčasťou
mestského
opevnenia*

Bývalý jezuitský, český piaristický barokový kostol sv. Františka Xaverského s kláštorom

koch 1778 až 1980 schody rekonštruovali. Neďaleko farského kostola na Ulici Matúša Čáka 14 v prudkom svahu štvrte zvanej Hôrka stojí renesančný dom mestského kata zo 17. storočia. Pôvodne to bol dvojpodlažný kamenný objekt profánneho charakteru s drevenou pavlačou.

Trenčín má pomerne jednoduchý systém mestského opevnenia. Začalo sa budovať po udelení mestských výsad v prvých desaťročiach 15. storočia. Mestské opevnenie tvoril kamenný múr bez básti a veží, ktorý sa na východnej strane spájal s hradným bralom. Na západnej strane nadväzoval na opevnenie hradu. Vstup do mesta chránili dve hlavné brány.

Dodnes je zachovaná **Dolná brána** s podjazdom. Pôvodne gotická stavba bola v roku 1543 renesančne prestavaná. Je vysoká 32 metrov a dnes sa nazýva aj **mestská brána**. Horná, pôvodne tiež hranolová veža, sa nezachovala.

Väčšina pamiatok mesta sa nachádza na malebnom **Mierovom námestí** pod hradom. Po rozsiahlom výskume bolo námestie v roku 1987 vyhlásené za mestskú pamiatkovú rezerváciu.

V strede námestia dominuje **stĺp svätej Trojice**, práca viedenských majstrov, ktorý dodnes pripomína hrôzu moru, povodní a požiarov. V roku 1712 ho dal postaviť župan Ilešházi.

Na dolnom konci Mierového námestia stojí najrozsiahlejší pamiatkový komplex centra mesta - **piaristický kostol sv. Františka Xaverského s kláštorom**. Kostol s dvojvežovým priečelím postavili v rokoch 1653 - 1657 a stavebným vzorom slúžil kostol Il Gesù v Ríme. Pomerne jednoduchá baroková jednolodová stavba kostola s bočnými kaplnkami kontrastuje s bo-

Bohato zdobený hlavný oltár v interiéri kostola

hatou výzdobou vnútra s freskami zo života svätého Františka Xaverského. Autorom fresiek je Krištof Tausch, žiak slávneho talianskeho umelca Andreasa del Pozzo. V susednom kláštore sú dnes výstavné priestory **Galérie Miloša Alexandra Bazovského a Piaristického gymnázium Jozefa Braneckého**.

Na západnej strane námestia je pasáž, ktorá bola vybudovaná po jednom z veľkých požiarov v roku 1886. Dnešná podoba pasáže **Zlatá Fatima** je modernou ukážkou architektonickej úpravy priestorov s použitím pôvodných prvkov.

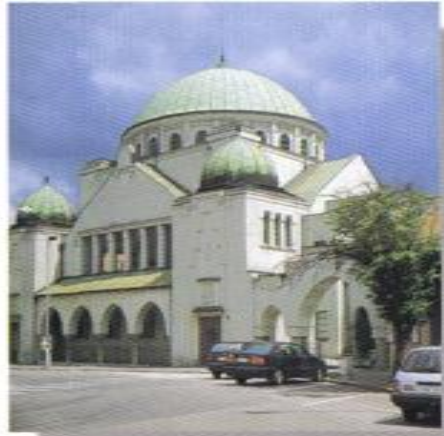
V priestoroch bývalého **župného domu**, v honosnej tereziánskej neskorobarokovej stavbe palácového typu so zvýrazneným vstupným portálom, sídli dnes **Trenčianske múzeum**. Na prvom poschodí budovy sa konali v minulosti župné kongregácie.

Na opačnej strane námestia priamo pod hradom púta pozornosť **hotel Tatras**, eklekticky-secesná budova z roku 1901. Postavili ju na mieste staršieho prízemného hostinca U červenej hviezdy. Práve z interiéru hotela možno dnes vidieť časť hradnej skaly s vytesaným rímskym nápisom.

Pravdepodobne na mieste drevenej modlitebne neďaleko židovskej školy vyrástla v rokoch 1909 až 1912 **synagóga**. Novoromanticky vyznievajúca stavba na Štúrovom námestí odráža byzantské a orientálne vplyvy so súčasným uplatnením postsecesnej ornamentiky.

Kostol Notre Dame z rokov 1909 - 1924 na Ulici 1. mája je novorománska sakrálna stavba s uplatnením secesných prvkov. Oltárny obraz a obrazy Križovej cesty sú od Petra Júliusa Kerna.

Evanjelický kostol na Va-

Novoromanticky vyznievajúca stavba synagógy spája byzantské a orientálne stavebné vplyvy

Súsošie národných buditeľov z minulého storočia: Ľudovít Štúra, Jozefa Miloslava Hurbana a Michala Miloslava Hodžu

Skupina historického šermu na jednom z hradových nádvoří

mestí sv. Anny stojí baroková **kaplnka sv. Anny** postavená v roku 1789.

V septembri 1991 odhalili v blízkosti Stúrovho námestia súsosie, ktorého ústrednou postavou je **Ludovít Štúr**. Na pozadí lípového listu - symbolu slovanstva - sú znázornení spoluvytvorcovia modernej spisovnej slovenčiny **Jozef Miloslav Hurban** a **Michal Miloslav Hodža**.

V mestskom parku pod hradom sa nachádza busta zakladateľa slovenskej národnej bibliografie **Ludovíta V. Ríznera**. Pamätná tabuľa a busta na Mierovom námestí pripomína **MUDr. Karola Brančíka**, zakladateľa Prírodovedného spolku Trenčianskej župy a prvého riaditeľa Trenčianskeho múzea. Pamätné tabule patria **Jozefovi Braneckému** a **Jánovi Halašovi**.

V kasárňach Slovenského národného povstania pripomína pamätník popravu účastníkov vzbury 71.

Na strmom brale sa vypína gotický skvost stredného Považia hrad Bečkov

janského ulici je klasicistickou stavbou z roku 1794. Má charakteristický sieňový priestor s rovným uzáverom zaklenutým pruskými klenbami.

Na mieste pôvodného gotického mestského špitálskeho kostolika na Ná-

pešieho trenčianskeho pluku v Kragujevaci za prvej svetovej vojny. Na Brezine nedá zabudnúť na obeť 2. svetovej vojny Pamätník umučených z rokov 1944 až 1945, postavený v roku 1970.

CESTOVNÝ RUCH

Ideálna poloha mesta na úpätí Strážovských vrchov a v údolí rieky Váh v klimaticky miernej teplej oblasti vytvára dostatočné predpoklady na rozvoj cestovného ruchu. Bohatá história, množstvo kultúrnych pamiatok, široká ponuka v oblasti služieb a pestrosť spoločenských podujatí sú zárukou aktívneho prežitia voľných dní najmä v oblasti mestského a poznávacieho turizmu. Areál **Trenčianskeho hradu** ponúka okrem možnosti spoznávania jeho historickej hodnoty v letných mesiacoch aj kultúrne vyžitie: vystúpenia hudobných skupín, folklórnych súborov, vystúpenia skupín historického šermu či nočnej prehliadky hradu. **Trenčianske múzeum** na Mierovom námestí ponúka prírodovednú expozíciu.

Galéria Miloša Alexandra Bazovského poteší srdce milovníkov umenia. Priestory **synagógy** slúžia ako sezónna výstavná sieň.

K atrakciám mesta a jeho blízkeho okolia určite patrí známe pútnické miesto **Skalka**, kde si môžu návštevníci pozrieť zrúcaninu kláštora spolu s kostolikom a zrekonštruovanú kaplnku a jaskyňu.

Pre tých, ktorí dávajú prednosť krásam prírody, sa Trenčín môže stať východiskom výletov do širokého okolia. Oblasť **Považského Inovca** skrýva množstvo krásnych zákutí v prevažne bukových lesoch. Najvyšší vrch Inovec (1042 m) patrí k najobľúbenejším výletným miestam. V kotline pod jeho úpäťm leží obec **Selec**, v ktorej na nachádza zaujímavá technická pamiatka - dom s vodným kolešom. Obec je známa tradíciou ľudových zvyklostí a výrobou drevených kuchynských varešiek.

K najobľúbenejším miestam

Prírodné rekreačné stredisko Soblahov v zime

v **Strážovských vrchoch** patrí okolie chaty pod **Ostrým vrchom** (500 m), vrchy **Baba** (669 m) a **Baske** (955 m). V oblasti **Strážovských vrchov** sa nachádza i obec **Motešice**, ktorá patrila v 15. storočí zemianskej rodine **Motešickovcov** a je preslávená chovom športových koní. Tu si návštevník môže zajazdiť na koňoch v jazdani alebo sa previezť kočiarom s konským záprahom v teréne.

Z **Trenčína** je možné navštíviť aj oblasť **Bielych Karpát**, bohatú na vzácnu flóru a faunu. Pre **Trenčín** a jeho okolie je charakteristický výskyt výdatných a chuťovo atraktívnych minerálnych **prameňov-kyseliek**. Najznámejšie minerálne pramene sú na **Javom brehu Váhu**: **Kubra**, **Soblahov** a **Trenčianske Mitice**.

Trenčín ponúka dostatok možností aj v oblasti športových aktivít. V lete je možné využiť dve letné kúpaliská alebo dať prednosť člnkovaniu na rieke **Váh**. Krásne zážitia **rieky** možno objavovať letnou plavbou na **vyhlídkovej lodi**. Najdlhšia slovenská rieka je aj rajom pre **rybárov**. Širšie okolie **Trenčína** ponúka množstvo kultúrnych, historických a turistických zaujímavostí. K najvzácnejším patrí hrad **Becov**, ktorý sa spomína už okolo roku 1200. Mohutná zrúcanina gotického hradu sa vypína na strmom sedemdesiatmetrovom brale v nadmorskej výške 245 metrov. S **Čachtickým hradom** je spojená historická legenda o krvilačnej hradnej pani **Alžbete Bábthoryovej**, ktorá sa kúpavala v krvi mladých dievčat, aby si zachovala mladosť a krásu. Najvyššie položený hradom v okolí a vďaka cieľom turistov je hrad **Tematín** v nadmorskej výške 564 metrov, ktorý sa po prvý raz spomína v roku 1270.

*Trenčianske
Teplice
- kúpeľ Haman*

V doline **Teplička** 10 km od **Trenčína** ležia svetochýrne kúpele **Trenčianske Teplice**, známe už od 14. storočia. Navštevujú ich najmä pacienti s chorobami pohybového ústrojenstva a nervovej sústavy. Liečivé, slabom mineralizované vody dosahujú teplotu 36,4 - 40,2 °C. Súčasťou liečebnej procedúry sú aj zábaly v sírnej mineralizovanej bahne a vodoliečba.

V okolí **Trenčína** je niekoľko vyhľadávaných zimných lyžiarskych stredísk, napríklad **Homôlka**, **Bezovec**, **Javorina** alebo **Ostrý vrch**.

*Ozeta, a. s.,
je najväčším
výrobcom
oblekov
na Slovensku*

EKONOMIKA

V **Trenčíne** je rozmanitá základňa priemyslu s dôrazom na strojársky, textilný a odevný priemysel, ktorý má korene v bohatej remeselníckej tradícii. Svedčí o tom viaceré súkromných krajčírskiev, zlatníctiev, výrobní kožiarskych výrobkov a podobne.

Okružle výročie svojho vzniku oslávi **Zlatokov, s. r. o.**, ktorej korene siahajú až do roku 1938. Vyrába šperky a iné predmety z drahých kovov, odznaky, plakety a osvetľovacie súpravy. Dlhoročnú tradíciu má **Kara, a. s.**, zameraná na výrobu kožuchov, kožených výrobkov a odevných doplnkov. **Trenčín** je sídlom najväčšieho výrobcu pánskych odevov na Slovensku - **Ozety, a. s.**, ako aj **Meriny, a. s.**, jedného z najväčších výrobcov vlnárskych oblekových tkanín z česanej priadze. Dominantné postavenie v rámci celého Slovenska má **TOS, a. s., Trenčín**, orientovaná na vývoj, výrobu a predaj obrábacích strojov - sústruhov. Úzko špecializovanou firmou sú **Letecké opravovne, š. p.**, realizujúce opravy leteckej techniky. Medzi svetoznámymi výrobcov značkových liehovín a ovocných destilátov patrí firma **Old Herold Ferm, a. s.**, ktorá sa môže popýšiť aj viac ako storočnou tradíciou výroby pekárskych droždí.

Dobré meno mestu **Trenčín** robia aj firmy s kratšou pôsobnosťou, ako napr. **Stival, s. r. o.**, zaoberajúca sa veľkoobchodným a maloobchodným predajom obuvi, **Leoni Autokabel Slovakia, s. r. o.**,

V areáli výstaviska TMM, a. s., sa počas celého roka usporiadávajú rôzne výstavy a veľtrhy

vyrábajúca káblové zostavy do automobilov, letecko-obchodná spoločnosť Seagle air, s. r. o., ktorá zabezpečuje nepravidelnú prepravu osôb na objednávku, prepravu tovaru, špeciálne letecké práce, leteckú školu a množstvo ďal-

ších spoločností. V poľnohospodárstve sa v rámci rastlinnej výroby orientuje výroba predovšetkým na pestovanie obilovín, cukrovej repy, chmeľu a zemiakov. Živočišná výroba sa zameriava na chov hovädzieho dobytku, ošipáné a v menšej miere na chov oviec a koní.

BANKOVNÍCTVO A FINANCIJE

Trenčín sa postupne stáva významným centrom bankovníctva a financií. V meste má deväť bánk svoje pobočky a expozitúry.

Popri peňažných ústavoch sú v meste regionálna pobočka Prvej stavebnej sporiteľne, a. s., a expozitúra VÚB Wüstenrot, a. s., špecializované banky na podporu výstavby a bývania. Hlavná centrála RM-systému, ktorá má v meste zriadenú divíziu a obchodné miesto, zabezpečuje organizovaný trh s cennými papiermi. Nachádza sa tu detašované pracovisko Strediska cenných papierov, a. s. V meste pôsobia aj viaceré poisťovacie spoločnosti ako Kooperatíva, a. s., Otčina, a. s., Slovenská investičná poisťovňa, a. s., Slovenská poisťovňa, a. s., a iné.

VÝSTAVNÍCTVO

Dlhoročnú tradíciu v Trenčíne majú podujatia, ktoré sa konajú v areáli Výstaviska TMM, a. s. Okrem najznámejšieho veľtrhu s názvom Trenčín mesto módy (v roku 1998 sa uskutoční jeho jubilejný 30. ročník) sú to rôzne kontraktálne a predajné výstavy a veľtrhy s viacročnou tradíciou celoslovenského a medzinárodného charakteru.

Jednotlivé výstavné podujatia:

- **Beauty Slovakia** - marec: medzinárodný veľtrh

kozmetiky, rekondičných prístrojov a estetickej chirurgie;

- **Glass salón** - marec: medzinárodná výstava skla, svietidiel, keramiky, porcelánu a technológií;
- **Trenčín mesto módy** - marec a september: jarná a jesenná časť medzinárodného veľtrhu módy a odievania;
- **Togako** - marec a september: medzinárodný veľtrh obuvi, kože a koženej galantérie;
- **Záhradkár - Florea** - apríl: výstava záhradkárskoho náradia, mechanizácie, kvetov, sadenie a semien;
- **Vercajeh - náradie** - apríl: veľtrh náradia a výrobnéj techniky;
- **Aqua** - jún: medzinárodná výstava komodít súvisiacich s vodou a vodným hospodárstvom;
- **Interstone - geo** - august: medzinárodná výstava kameňopriemyslu, geológie, geodézie a kartografie;
- **Intertoys** - september: medzinárodná výstava hračiek, hier a potrieb pre deti;
- **Idee** - október: medzinárodná výstava vojenskej a zabezpečovacej techniky.

DOPRAVA

Trenčín je významnou križovatkou ciest č. 1/61 (medzinárodná cesta E 50 a E 75) a č. 11/507 v severozápadnej časti Slovenskej republiky.

V súčasnosti sa dokončuje diaľničný obchvat mesta v dĺžke 17,5 km. Trenčín sa nachádza v blízkosti viacerých hraničných prechodov do Českej republiky: **Drietoma, Bošáca a Horné Srnie**.

Samotným mestom prechádzajú štátne cesty v dĺžke cca 27 km a miestne komunikácie v dĺžke 114 km.

Trenčín pretína významná elektrifikovaná železničná trať **Bratislava - Žilina - Košice**. V neďalekej Trenčianskej Tepłej je železničný uzol do Českej republiky, ako i električková trať do kúpeľného mesta Trenčianske Teplice. Faktorom podporujúcim budúcnosť dopravných systémov v rámci celej Európy je **trenčianske letisko**, ktoré v súčasnosti slúži hlavne potrebám Armády Slovenskej republiky.

ZDRAVOTNÍCTVO

Terajšia moderná nemocnica sa postupne vyvíjala z rôznych typov zdravotníckych zariadení. Základný kameň nemocnice položil **Ludovít Stárek** koncom roku 1848.

V Trenčíne je v súčasnosti 22 základných škôl

Nemocnica s poliklinikou má 15 oddelení s vyše tisíc lôžkami a 6 oddelení laboratórneho typu. O pacientov sa stará tím vyše 200 lekárov. V nennocných pavilónoch je 28 odborných ambulancií, 22 odborných ambulancií sa nachádza v dvoch poliklinikách, ktoré poskytujú ambulantnú starostlivosť spádovej oblasti Trenčín, dve odborné ambulance sú v závodných strediskách. Neďavno začalo činnosť nové moderné hematologickotransfúzne oddelenie. V roku 1995 bola ukončená privatizácia lekární.

V roku 1995 vznikla Agentúra SALUS zameraná na ošetrovateľskú starostlivosť v domácnostiach. Odbornú ošetrovateľskú starostlivosť a služby zabezpečujú všetkým vekovým skupinám obyvateľstva zdravotné sestry.

ŠKOLSTVO

V súčasnosti je v meste 22 základných škôl, z toho 20 štátnych a 2 cirkevné.

Pestrú paletu stredoškolského vzdelávania tvoria: Gymnázium Ludovíta Štúra, Právištické gymnázium Jozefa Braneckého, osemročné športové gymnázium, súkromné gymnázium, obchodná akadémia, stredná priemyselná škola odevná a stredná priemyselná škola stavebná, stredná zdravotnícka škola a dievčenská odborná škola.

Osem stredných odborných učilíšť vychováva mladých leteckých mechanikov, stavebných robotníkov, strojárrov, železničiarrov, poľnohospodárov, obchodníkov, kuchárov, čašníkov a iných.

Od roku 1991 je v Trenčíne pobočka súkromnej City University z amerického Seattlu. Jej cieľom je poskytovať kvalitné vyššie vzdelanie obchodného a podnikateľského charakteru. Uchádzačom ponúka štvorročný bakalársky program, MBA program a štúdium na Americkom jazykovom inštitúte (prípravný ročník), zameraný na intenzívne štúdium anglického jazyka. Súčasťou City University je aj rozsiahla knižnica nadregionálneho charakteru, ktorá obsahuje knižničný fond v angličtine a audiovizuálny materiál.

Základom vysokoškolského vzdelávania v meste je pôsobnosť detašovaného pracoviska Materiálovo-technologické fakulty Slovenskej technickej univerzity v Trnave, v ktorom od septembra 1996 prebieha výučba troch študijných skupín. Od septembra 1966 pôsobí v Trenčíne aj detašované pracovisko Vojenskej akadémie SNP v Liptovskom Mikuláši - Fakulta logistiky.

Pohľad z brána na Mierové námestie, mestská pamiatková rezervácia

ŠPORT

Trenčín je nielen mestom módy, ale aj mestom športu. Jeho bohatá história siaha až do roku 1890, keď vznikol prvý športový klub. Prvý futbalový klub bol založený v roku 1904.

Rôzne možnosti športového výžitia ponúka záujemcom o rekreačný šport viac ako 45 telovýchovných jednôt a športových klubov. Rekreačným a aktívnym športovcom slúžia 3 futbalové štadióny, športová hala, zimný štadión, 3 letné kúpaliská, kryté bazény, lodenica, jazdecký štadión, tenisové kurty, kolkáreň, množstvo ihrísk a v poslednom čase viaceré fitnesscentier.

Dominantné postavenie má vrcholový šport zastúpený Armádnym športovým klubom Dukla Trenčín. Pripravuje najlepších športovcov na domáce a zahraničné vrcholové súťaže. Dnes sú v AŠK Dukla Trenčín sústredení športovci cyklistiky, rýchlostnej kanoistiky, vzpierania, zápasenia a športovci menej masových športov (jazdecko, triatlon, horelezectvo, orientačný beh a iné).

Priaznivcom ľadového hokeja netreba zvlášť predstavovať Hokejový klub Dukla Trenčín, ktorý sa výsledkami svojej činnosti radí medzi najúspešnejšie hokejové kluby.

Úspešný reprezentant trenčianskeho športu - kanista Slavomír Kňazovič

by na Slovensku, dôkazom čoho je titul Majstra Slovenska v sezóne 1992/93 a 1993/94.

Výchove mladých športových talentov sa venuje osemročné športové gymnázium, ktoré vytvára podmienky pre cyklistov, kanoistov, atlétov a hádzanáry z celého Slovenska a tiež pre niektoré vybrané druhy športu ako triatlon, tenis, bedminton, zápase, vzpieranie a iné. Jeho odchovanci sa zúčastnili už všetkých druhov najvyšších medzinárodných súťaží vrátane olympijských hier.

Mesto poskytuje dostatok priestoru, pozornosti a podpory aj organizovaniu najrôznejších masových športových podujatí, z ktorých najväčšiu pozornosť zo strany obyvateľov si získal Challenge Day - Deň výzvy, organizovaný v r. 1995 a 1996. Populárnymi sú aj akcie Beh olympijského ohňa a Deň boja proti drogám, Laugo cup - medzinárodný turnaj v malom futbale, Otvorené majstrovstvá okresu v plážovom volejbale, Cyklojazda Bielymi Karpátmi a iné podujatia.

Zatiaľ najúspešnejším odchovancom trenčianskeho športu je kanoista Slavomír Křizovičský, ktorý získal na 24. Olympijských hrách v Atlante v roku 1996 v súťaži K-1 prvú striebornú olympijskú medailu pre slovenský šport od vzniku samostatnej Slovenskej republiky.

Známe pútnické miesto Skalica je jedným z lokality blízkeho okolia Trenčína

DŮLEŽITÉ INFORMÁCIE

Poštové smerovacie číslo	911 00
Medzimestský telefónny kód	0831
Medzinárodný telefónny kód	42831
Informácie o telefónnych číslach	120, 121
Prihlasovanie medzimestských hovorov	102
Tiesňové volania	
Rýchla záchranná lekárska pomoc	155
Pohotovostná lekárska služba	566333, 523444
Nemocnica s poliklinikou	566111
Požiarna ochrana	150
Záchranný systém Slovakia	154
Nepretržitá havarijná a núdzová služba pre motoristov	123
Ďalšie dôležité telefónne čísla	
Mestská polícia	159, 531797
Polícia	158, 579111
Oddelenie cudzineckej polície	587708
Colnica	530680
Kultúrno-informačné centrum	186, 535505
Informácie o autobusových spojoch	34375
Informácie o vlákových spojoch	519484
Letisko - SEAGLE AIR, a. s. o.	587335, 520811
Dôležité inštitúcie	
Pošta	34400
Mestský úrad, Mierové nám. 2	504111, 537851
Krajský úrad, Hviezdoslavova 1	511111
Okresný úrad, Hviezdoslavova 3	511111
Regionálne kultúrne stredisko, Horný Štánc 9	25644
Regionálne poradenské a informačné centrum Nám. sv. Anny 7	23630
Regionálne združenie miest a obcí stredného Považia Farská 1	532091
Lekárne	
Arnica Montana, Dolný Štánc 10	524993
Bellis, Solitérovej 4	30571
Lekáreň pod Hradom, (nonstop) Mierové nám. 9	34047
Kultúrne zariadenia, múzeá, galérie	
Kino Hviezda, Kniežata Pribinu 3	534275
Kino Moskva, Mierové nám. 4	534412
Dom Armády, Hviezdoslavova 16	534771-3
Trenčianske kongresové centrum, Hviezdoslavova 16	534771-3
Okresná knižnica M. Rešetku, Nám. SNP 2	534267
Galéria M. A. Bazovského, Mierové nám. 7	536858
Trenčianske múzeum, Mierové nám.	46, 534431
Trenčiansky hrad	5356-57
Výstavná sieť, Mierové nám. 16	34716
Galéria M+S, Mierové nám. 10	35284
Taxi	
Taxi Herold, Železničná ul.	35366
Taxi WML, Železničná ul.	22529
Taxi Trentax, Železničná ul.	27979
Taxi Nákladné, Legionárska 10	521260
Banky a finančné inštitúcie	
Banka Haná, a. s., Nám. sv. Anny 5	581411
Československá obchodná banka, a. s., Jilemnického 2	528108
Investičná a rozvojová banka, a. s., Nám. sv. Anny 9	522592

Istrobanka, a. s., Legionárska 14	573111
Národná banka Slovenska, expozitúra M. R. Štefánika 20	30701
Prvá komunálna banka, a. s., Hviezdoslavova 2	532026
Slovenská sporiteľňa, a. s., Mierové nám. 4	505111
Tatra Banka, a. s., Palackého 6	540443
Všeobecná úverová banka, a. s., Mierové nám. 4	534141
Prvá stavebná sporiteľňa, a. s., Mierové nám. 40	30282
VÚB Wüstenrot, M. R. Štefánika 2	517706
Daňový úrad, K dolnej stanici 22	574111
Cestovné kancelárie	
Ara Tour, Palackého 13	535691
Acros, Braneckého 8	581373
Ecos, Jilemnického 2	29409
Kontrag, s. r. o., Jilemnického 2	268378
Osobná automobilová doprava, Zlatovská 29	569267
Pax Tour, Kniežata Príbina 24	31686
Pegas, Mierové nám. 16	532272
Požgay Travel, Slákovčova 8	540050
Satur, Sládkovičova ul.	34040
Scarlet, Farská 2	30416
Slovakia Tour, s. r. o., M. Bela 2469	587741
Slovina Export-Import, Jilemnického 2	27579
Slovakotourist, Rozmarínová 6	537973
Sport Universum, Orgovanová 6	527257
Tatratour, Palackého 5	534842
Tip Travel, Mierové nám. 20	37324
TMM Tour, Výstaviská TMM, a. s.	515212
Zmenáčeň - NON STOP, 1661 Tatra, M. R. Štefánika 2	506111
Ubytovanie	
Hotel Tatra, M. R. Štefánika 2	506111
Hotel Brezina, Lesopark Brezina	28171
Penzión Kontrákta, Jiržskova 5	534164
Penzión Svorad, Palackého 4	30332
Penzión Merina, K výstavisku 12	30463
Penzión Adler, Radlinského 2	28232
Penzión Extos, Kubranská cesta 5	40171
Chata Odevák, Kubrica	532145
Chata Somer, Opatovská dolina	533272
Domov mládeže, Staničná 6	523883, 522380
Domov mládeže SOUŽ, Školská 66	508201, 508227
Turistická ubytovňa, Kanoistický klub	534637
Autocamping Ostrov	34013
Chata pod Ostrým vrchom, Soblahov	28786
Reštaurácie	
Staničná reštaurácia, Železničná 1	34264
Delta, Inovecká 9	520081
Perla, Legionárska 19	21805
INN 33 Club, Palackého 33	34728
Auto-fitservis, Bratislavská	22461
Lamas, Mierové nám. 20	37324
Fantomas, Nám. sv. Anny 16	529474
Herbária, M. R. Štefánika 36	37657
Pub Koruna, Gen. Svobodu 1	25562
Na Kamenici, Hlavná 21	23001
Radegast, Opatovská 3	33512

Motorest Maják, Opatová n/Váhom	533236
Kotva, Považská 35	35267
Rozkvet, Šoltésovej 4	37962
Venédia, Hviezdoslavova 4	32491
Gastrocentrum, Hviezdoslavova ul.	532240
Hubert, Šoltésovej 2	31031
Tatra, M. R. Štefánika 2	506111
Duck Grill, Hasičská 5	547181
Nočné bary	
Pegas Club, Liptovská 10	529166
Planéta Club, Mládežnícka 4	32884
Fatima, Matúšova 1	32290
Biliard Klub, Mierové nám. 4	532013
Cleopatra, Palackého 31	35218
Fajka, Rozmarínova 6	538053
Cerpacie stanice	
Benzinol Zláblatice	522587
Olivena, Elektrická 333	529615
SHELL, Bratislavská 40/1	30727
Slovnaft, Opatová n/V	533262
Slovnaft, Pred Polom	540184
Autoservisy	
Pneuservis, Bratislavská 12	522866
Pneuservis, Pred Polom 371	34392
Matador, a. s., Kubranská 754	533802
Auto - fitservis, Bratislavská V756	522461
Aik Citroen servis, Bratislavská 10	527569
Danimpex, Kuzmányho 7	520445
SAD, Zlatovská cesta 29	596283
Autoservis, Zlatovská 27	896215
Autoservis Opel, Zlatovská 29	524820
Autoservis Aravel, M. R. Štefánika 20	532001
Appelt Miroslav, Bratislavská 32	23219
Autoservis Turčák, Kuzmányho 3	22464
Balaž Jozef, Bratislavská 12	512954
Požičovne automobilov	
Požičovňa automobilov, Študentská 1	37201
Odfahová služba, Zlatovská 36	523122, 25072
Informácie nonstop	158
Sportové zariadenia	
Štadión Ozeťa, Vefkomoravská 9	562111
Štadión Merina, Pod Sokolice	514111
Mestský štadión, Mládežnícka ul.	34309
Mestská športová hala, Mládežnícka 1	36336, 35695
Športová hala - ASVS, M. R. Štefánika 16	34771
Mestská plavárň, Mládežnícka ul.	542744
Letná plavárň, Zlatovská	523074
Zimný štadión, Považská 34	35429, 36866
Minigolf, Ostrov	34013
Koškáreň, Mládežnícka 4	32884
Tenisové kurty	
Tenový areál, Pod Sokolice	533868
Sportohotel Ostrov	34013
Fitness a relax centrá	
Fitness centrum club, Mládežnícka 1	31435
Fitness centrum DAFE, Vefkomoravská 16	529178

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

Slovenská republika, jeden z najmladších štátov v Európe, vznikla 1. januára 1993 ako štát s pluralitnou parlamentnou demokraciou reprezentovanou Národnou radou Slovenskej republiky. Najvyšším výkonným orgánom je vláda na čele s premiérom. Hlavou štátu je prezident.

Slovenská republika je členom Organizácie Spojených národov, Rady Európy a niekoľkých desiatok medzinárodných vládnych organizácií. Z hľadiska zahraničnopolitickej orientácie deklaruje úsilie vstúpiť do Európskej únie.

Na území Slovenska sa nachádza geografický stred Európy. Južnú hranicu s Maďarskom a Rakúskom tvorí európsky veľok Dunaj a na severe ho od Poľska oddeľujú Vysoké Tatry, najvyšší masív európskeho horsva Karpát. Prevažne hornatý reliéf prechádza na juhu do Podunajskej a Východoslovenskej nížiny, ktoré sú významnými poľnohospodárskymi oblasťami. Po stáročia tu vznikali významné hodnoty v architektúre a umení, z ktorých niektoré sú súčasťou Svetového kultúrneho a prírodného dedičstva UNESCO.

VŠEOBECNÉ ÚDAJE

Poloha: medzi 16°50' a 22°34' východnej zemepisnej dĺžky a 47°44' a 49°37' severnej zemepisnej šírky

Rozloha: 49 036 km²

Dĺžka vodných tokov: 8 368 km

Najväčšie rieky: Dunaj (173 km v SR), Váh (378 km)

Najvyšší vrchol: Gerlachovský štít (2 655 m)

Priemerná teplota: najvyššia +10,4 °C, najnižšia -3,7 °C

Dĺžka hraníc: s Ukrajinou 95,8 km, Maďarskom 630,9 km, Rakúskom 115,3 km, Českom 261,3 km, Poľskom 508,2 km

Čas: stredoeurópsky

Počet obyvateľov: 5 326 207

Hlavné mesto: Bratislava

Počet obyvateľov Bratislavy: 461 616

Ďalšie veľké mestá: Košice, Žilina, Banská Bystrica, Prešov, Nitra

Priemerná hustota obyvateľstva: 109/km²

Územnosprávne usporiadanie: 8 krajov

Úradný jazyk: slovenský

Národnostné zloženie: Slováci 85,7%, Maďari 10,6%, Česi 1,0%, Rómovia 1,4%, Rusini 0,3%, Ukrajinci 0,3%, ostatní 0,5%

Náboženstvo: rímskokatolícke 60,4%, evanjelické augsburského vyznania 6,2%, gréckokatolícke 3,4%, kalvínske 1,6%, pravoslávne 0,7%

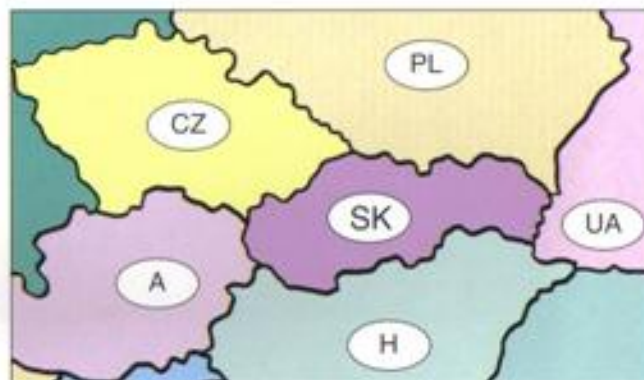
Mena: slovenská koruna - Sk (100 halierov)

Bankovky v hodnote: 20, 50, 100, 200, 500, 1 000, 5 000 Sk

Medzinárodné letiská: Bratislava, Košice, Poprad-Tatry, Sliac, Piešťany

Medzinárodná poznávací značka automobilov: SK

Medzinárodný voľací kód: 042 (0421 - od 1. 3. 1997)

SK

Slovenská republika

SIA

SLOVENSKÁ INFORMAČNÁ AGENTÚRA

Štefánikova 2

P. O. BOX 282

810 00 Bratislava

tel.: 07-533 10 41-4

fax: 07-533 44 67

e-mail: sia@sia.gov.sk

Internet Home Page: <http://www.sia-gov.sk>

© Vydavateľ: Slovenská informačná agentúra

Vedúca sekcie neperiodických publikácií:

Lucia Rozborová

Zostavil: Igor Laciak

© Foto: Mikuláš Červeňanský, Igor Laciak,

Števo Kačena, archív Trenčianskeho múzea a TASR

© Mapky: Mapa Slovakia, s. r. o.

Grafický dizajn: Anna Golianová

Realizácia: Bedeker Slovakia, s. r. o.

1996

ISBN 80-8048-101-6